

PRZYGOTOWANIE UCZNIA DO ODBIORU RÓŻNYCH TEKSTÓW KULTURY

UNIVERSITAS

Druga z kolei książka wydana w serii „Edukacja nauczycielska polonisty” poświęcona jest w całości przygotowaniu ucznia do odbioru różnych tekstów kultury, poczynając od sztuki słowa przez teatr, film, malarstwo, fotografię, muzykę, aż po budzące kontrowersje awangardowe instalacje we współczesnych galeriach i teksty kultury masowej. W tym tomie znajdzie polonista podpowiedzi, jak uczyć, by czytelnik (widz, słuchacz) dostrzegał wzajemne „oświeclanie się” sztuk, by akceptował różnorodne konwencje, wymagające intelektualnego wysiłku od odbiorcy, a przede wszystkim, by odczuwał przyjemność w obcowaniu ze sztuką, był otwarty na przeżycia estetyczne i gotowy do współtworzenia kultury.

www.universitas.com.pl

cena 37,00 zł

ISBN 83-242-0409-1

9 798324 204099

Spis treści

WSTĘP

- **Miedzy słowem, obrazem i dźwiękiem, czyli uczeń wobec różnych tekstów kultury** [Anna Janus-Sitarz] 9

WOKÓŁ SŁOWA

- **Tekst cudzy – tekst własny** [Jadwiga Kowalikowa] 15

[Uczeń – nauczyciel – tekst; Umiejętności tekstotwórcze; Czytanie ze zrozumieniem; Kształcenie świadomości komunikacyjnej uczniów; Wybrane propozycje]

- **Wyobraźnia wyzwolona, czyli uczeń wobec poezji** [Stanisław Bortnowski] 55

[Wygląd czy poszerzenie horyzontów?; Naiwność czy poetyckość?; Warsztaty poetyckie; Zagrożenia twórczości]

- **Tekst literacki a uczenie przez i dla wartości**
[Ewa Nowak] 79

[W poszukiwaniu wartości; Mieć czy być?; Edukacja aksjologiczna: rozpoznać – zrozumieć – respektować; Wobec i wokół wartości na lekcjach języka polskiego]

- **„Nie ma rozpusty większej niż myślenie...” Teksty filozoficzne w edukacji polonistycznej** [Anna Janus-Sitarz] .. 91

[Filozofia w służbie dydaktyki; Sposoby czytania tekstu filozoficznego; Związki filozofii z kulturą danej epoki; Tekst filozoficzny jako kontekst tekstu literackiego; Filozofia i filozofowie jako temat literatury i malarstwa; Filozofowie – pisarze; Uniwersalizm i aktualność myśli filozoficznych; Dydaktyka wobec nowych teorii filozoficznych]

- **Polonistyka po dziennikarsku** [Stanisław Bortnowski] . 111

[Żartobliwy przegląd prasy szkolnej; Najpierw tytuł!; Jak dzielić tekst?; Tylko informacja!; Portret zamiast charakterystyki; Zapraszam do szkolnych gazetek]

WOKÓŁ TEATRU I FILMU

- **Oswoić z teatrem, czyli uczeń w roli aktywnego odbiorcy i współtwórcy sztuki teatralnej** [Anna Janus-Sitarz] 131

[I. Lekcje teatru w edukacji polonistycznej; II. Szkoła podstawowa – zabawa w teatr, nauka przez teatr; Co potrafi mój głos? Ćwiczenia artykulacji, dykcji i intonacji; Co potrafi moje ciało? Ćwiczenia mimiczne i pantomimiczne; III. Gimnazjum – rozumienie konwencji teatralnej; Teatralne konwencje, interpretacja roli; IV. Liceum – badanie źródeł, krytyka teatralna, własna twórczość; Gra aktorska w różnych epokach – okiem badacza; Zmiany w teatrze]

- **Film fabularny w dydaktyce literatury – spojrzenie w podwójnej perspektywie** [Witold Bobiński] 159

[I. Kulturoznawczy wymiar edukacji polonistycznej – dwa aspekty zjawiska; Edukacja dla filmu i dla literatury; II. Wokół literatury; Film jako kontekst dzieła literackiego; Filmowe czytanie literatury; III. Między literaturą a filmem – o adaptacji filmowej; Swoistość adaptacji filmowej; Szkolne techniki pracy

z adaptacją; IV. Wokół filmu; Istota edukacji filmowej. Realne potrzeby i dydaktyczne złudzenia; Bawiąc uczyć, czyli edukacja filmowa w szkole]

WOKÓŁ OBRAZU

- **Problemy integracji literatury i malarstwa w szkole. Nauka czytania obrazu** [Anna Pilch] 197

[Przeczytać i zobaczyć; Studiowanie obrazu: Jan Van Eyck – Georges de La Tour; Proust i Monet o liliach wodnych; Oświeclanie się sztuk wzajemne]

- **„Polonista fotogeniczny”, czyli o fotografii w edukacji polonistycznej** [Wojciech Strokowski] 211

[Fotografia w świecie mediów; Od mimesis do kreacji, czyli krótki rys historii fotografii; Składnik konieczny edukacji fotograficznej, czyli wiedza o kompozycji; Związki literatury i fotografii; Odbiór fotografii artystycznej; Rodzaje fotografii artystycznej i ich wykorzystanie na lekcjach języka polskiego; Polonista fotogeniczny w działaniu; Fotografia w poezji]

WOKÓŁ MUZYKI

- **Słuchać – znaczy rozumieć? Muzyka w kształceniu literacko-kulturowym** [Witold Bobiński] 237

[Muzyczność literatury? Literackość muzyki?; Muzyka w literaturze – inspiracje dydaktyczne; Słuchać tekstu jak melodii? O muzyczności literatury w kontekście działań polonisty; Z dźwięków na słowa – o wątpliwych pożytkach przekładu intersemiotycznego; Literatura w muzyce (w różnych wariantach); Muzyka jako kontekst dzieła literackiego]

- **Nie tylko Oda do radości, czyli muzyka Beethovena na lekcji języka polskiego** [Wojciech Strokowski] 261

[Literatura i muzyka; Beethoven a idea zjednoczonej Europy; W kręgu IX Symfonii d-moll op. 125; Związki Beethovena z Polską i Polakami; Beethoven na lekcjach języka polskiego]

OD KULTURY MASOWEJ DO KULTURY WYSOKIEJ

- **Polonistyka szkolna a kultura masowa** [Joanna Hobot] 281

[Supermarket – katedra; Door selection; Popkultura a szkoła; Szkoła – media – popkultura; Bunt mas w podręcznikach; Słowo na billboardzie; Czy „Kinematograf może wszystko”?]

- **Sztuka najnowsza jako wyzwanie dla polonistów**
[Stanisław Bortnowski] 293

[Jaka jest sztuka najnowsza?; Katalog muzealnych eksponatów; Nowa estetyka; Wobec kultury masowej; Sens czy szantaż krytyki?; Pointa, czyli konieczność; Wskazówki metodyczne]